

KAPITOLA I

Odomkol dvere a vošiel, nasledoval ho mladý muž, ktorý si rozpačito zložil čiapku. Na sebe mal drsné oblečenie presýtené pachom mora a v priestrannej hale, kde sa ocitol, pôsobil nanajvýš nemiestne. Nevedel, čo má robiť s čiapkou, a spoločník mu ju vzal z ruky, akurát keď si ju strkal do vrecka kabáta. Urobil to bez slova a nenútene a neotesaný mladý muž jeho gesto ocenil. Chápe ma, pomyslel si, s ním to naisto zvládnem.

Kráčal spoločníkovi za päťami, hojdal rukami a mimovoľne kládol nohy naširoko, ako keby sa rovná podlaha pohybovala hore-dolu v rytme rozbúreného mora. Priestranné miestnosti mu pre jeho knísavú chôdzu pripadali príúzké, obával sa, že širokými plecami vrazí do verají či zmetie drobné čačky z rímsoy kozuba. Uhýbal sa pred kadejakými prekážkami a v skutočnosti tým znásoboval riziko, ktoré existovalo iba v jeho mysli. Pomedzi klavír a konferenčný stolík obložený knihami by pohodlne prešiel poltucet ľudí vedľa seba, on sa tam sotva odvážil vkročiť. Mohutné ruky mu bezradne viseli pri bokoch. Nevedel, čo s nimi robiť, a keď sa mu v istom momente zazdalo, že jednou rukou môže zavadiť o knihy na stolíku, mykol sa nabok stá vyplášený kôň a takmer vrazil do stoličky pri klavíri. Sledoval uvoľnenú chôdzu svojho spoločníka a prvý raz v živote si uvedomil, že kráča inak než ostatní muži. Na okamih sa za svoje neohrabané pohyby zahanbil. Na čele mu vyrazili drobné kvapôčky potu, zastal a utrel si opálenú tvár vreckovkou.

„Zadržte, Arthur, priateľ môj,“ ozval sa, úzkosť sa pokúsil zamaskovať strojenou veselosťou. „Je tu toho na mňa naraz moc. Dajte mi šancu, nech sa pozviecham. Dobre viete, že som sem nechcel chodiť, a vaša rodina o mňa asi tiež veľmi nestojí.“

„Nič sa nedeje,“ znela chlácholivá odpoveď. „Nesmiete sa nás báť. Sme len obyčajní ľudia... aha, list pre mňa.“

Vrátil sa k stolíku, roztrhol obálku a začítal sa, aby sa návštevník mohol zatiaľ trochu spamätať. Ten jeho gesto pochopil a ocenil. Empatiu a chápanosť dostal do vienka a pod vyplašeným zovňajškom mu mozog pracoval na plné obrátky. Utriel si čelo a poobzeral sa okolo s kamennou tvárou, len v očiach mu zotrval výraz divého zvieraťa, ktoré má strach z pasce. Ocitol sa v neznámom prostredí, obával sa, čo bude nasledovať, netušil, ako sa správať, uvedomoval si svoje neotesané pohyby aj držanie tela a desilo ho pomyslenie, že vo všetkých ostatných ohľadoch takisto zaostáva. Všetko okolo seba vnímal až príliš ostro, cítil sa beznádejne nesvoj a pobavený pohľad, ktorý naňho hostiteľ ukradomky vrhol ponad okraj listu, ho zaboľel sťa bodnutie dýkou. Navonok na seba nedal znať, že ten pohľad zachytil, lebo v živote si už osvojil kadečo vrátane disciplíny. Navyše, to bodnutie zasiahlo jeho hrdosť. V duchu si vynadal, že tam vôbec chodil, a zároveň sa zaprisahal, že keď už je tam, nejako zvládne všetko, čo ho čaká. Zatváril sa odhodlane a v očiach sa mu rozhorel bojovný plamienok. Poobzeral sa ľahostajnejšie, no prenikavo, postrehol každý detail malebného interiéru. Jeho široko posadeným očiам nič neuniklo, a keď do seba vpíjali okolitú krásu, bojovný plamienok pohasol a nahradil ho vrúcny jas. Krása ho ľahko opantala a tu sa veru mal čím kochať.

Zaujala ho olejomaľba, nevedel od nej odtrhnúť zrak. Mohutné vlny sa lámali na ostrých skalách, zapadajúce slnko takmer

zakrývali búrkové mračná, na pozadí tej dramatickej oblohy sa tesne za hranicou príboja náhlil lodivodský škuner, plavil sa takmer kolmo proti vetru a nakláňal sa k hladine, takže vynikol každý detail na palube. Tá krása ho neodolateľne priťahovala. Pozabudol na svoju nemotornú chôdzu a pristúpil bližšie, príliš blízko. Krása sa z plátna ihneď vytratila. Zatváril sa zmätene. Zaškúľil na obraz, ktorý mu zrazu pripadal ako nezmyselná machuľa, potom odstúpil. Krása bola v mihu späť. Zrakový klam, skonštatoval v duchu a odvrátil sa, no aj uprostred nespočetných dojmov, ktoré sa naňho valili z každej strany, ho zaškrelo, že toľká krása padla za obeť klamu. Maliarstvu nerozumel. Vyrástol na litografiách, farebných či čiernobielych, ktoré zblízka aj z diaľky vyzerali rovnako ostro. Iste, olejomaľby už videl, ale iba vo výkladoch obchodov, kde sklo jeho dychtivým očiam bránilo nakloniť sa príliš blízko.

Obzrel sa k priateľovi, ktorý ešte vždy čítal list, a postrehol knihy na stolíku. Oči mu ihneď zahoreli clivou túžbou sťa oči človeka, ktorý umiera od hladu a zbadá jedlo. Jediný rázny krok, myknutie pliec na jednu stranu a vzápätí na druhú, a už aj stál pri stolíku a opatrne sa dotýkal kníh. Prezeral si tituly a mená autorov, čítal útržky textu, láskal zväzky rukami aj očami a zbadal knihu, ktorú už čítal. Ostatné nepoznal, autorov takisto nie. Naďabil na knihu od Swinburna a začítal sa, aj zabudol, kde sa nachádza, a tvár sa mu rozžiarila. Dvakrát knihu privrel, namiesto záložky tam strčil vlastný ukazovák, a pozrel na meno autora. Swinburne! To meno si zapamätá. Jeho očiam neunikol jediný odtienok farby a záblesk svetla a vedel ich aj náležite opísať. No kto bol Swinburne? Zomrel asi tak pred sto rokmi ako väčšina básnikov? Alebo ešte žije a píše? Nalistoval titulnú stranu... áno, napísal aj iné knihy. Hneď ráno sa poberie do verejnej

knižnice a pokúsi sa uloviť niečo od Swinburna. Vrátil sa k veršom a pohrúžil sa do nich. Ani si nevšimol, že do miestnosti vošla mladá žena. Upozornil ho až Arthurov hlas, keď preriekol:

„Ruth, zoznám sa s pánom Edenom.“

Privrel knihu, miesto si držal ukazovákom, a ešte než sa obrátil, nadchýnal sa ďalším novým dojomom – nie slečnou, ale slovami jej brata. Pod jeho svalnatým telom sa skrýval rozochvený uzlíček nervov. Aj najmenší podnet z vonkajšieho sveta rozjatriť jeho myšlienky, zmysly aj city, vykresal z nich jasný plamienok. Bol nesmierne vnímavý a citlivý, jeho bujná predstavivosť neustále pracovala, hľadala súvislosti a kontrasty. „Pán Eden“ – to ho nadchlo. Celý život ho volali „Eden“, alebo „Martin Eden“, alebo iba „Martin“, a teraz zrazu „pán“! Dobre sa to počúva, povedal si v duchu. Jeho myseľ akoby sa premenila na obrovský kaleidoskop, pred očami sa mu objavili nespočetné obrázky z vlastného života: dvierka pecí, kam prihadzoval uhlie, námornícke kajuty, táboriská a pláže, žaláre a krčmy, poľné nemocnice a uličky lemované chatrčami chudobných, spájala ich niť mien, ktorými ho na daných miestach oslovovali.

Potom sa otočil a zbadal ju. Chaotický sled obrazov sa z jeho mysle okamžite vytratil. Dievčina pôsobila étericky: svetlá pleť, veľké ušľachtilé modré oči, zlaté vlasy. Jej oblečenie by nedokázal opísať, povedal by len, že vyzeralo rovnako skvostne ako ona sama. Pripomínala mu zlatistú kvetinu na štíhlejšej stonke. Nie, iste to bola akási nadpozemská bytosť, bohyňa, taká úchvatná krása predsa nemohla pochádzať z tohto sveta. Alebo knihy tvrdia pravdu a vo vyššej spoločnosti sa takých žien nájde požechnane. Práve ju mohol ospevovať ten Swinburne. Možno myslel na ženu ako ona, keď vykresľoval Izoldu v tej knihe na stolíku. Všetky tieto dojmy, pocity a myšlienky mu prebleskli hlavou v jedinom